

Puutteellinen online-kassajärjestelmä tulisi kalliiksi tunnollisesti verot maksavalle yritykselle

Kassajärjestelmä uudistus ei ratkaise harmaan talouden ongelmia. Siitä aiheutuvat kustannukset olisivat kuitenkin kaupan alalle merkittävät.

Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikkö on ehdottanut, että kaupan alalla ja muilla kuluttajakauppaa käyvillä toimialoilla osalta otettaisiin käyttöön niin sanotut fiskaaliset online-kassajärjestelmät. Ehdotuksen taustalla on ajatus siitä, että Verohallinto saisi tiedon myyntitapahtumasta automaattisesti, jolloin harmaan talouden torjunta tehostuisi. Samalla tarkoituksena on edistää yritysten taloushallintojen digitalisointia.

Kassajärjestelmiin perustuvan verovalvonnan vaikutus todellisiin harmaan talouden toimijoihin on kuitenkin vähäinen. Kuluttajakaupassa merkittävien kilpailuhaittaa aiheuttavat petosmuodot ovat myynnin lyönti kassan ohi, sekä myynnin kirjaaminen kassaan myyntihintaa alempana. Kassan ohimyyntitilanteissa kassajärjestelmään ei kirjaudu lainkaan tietoa myynnistä, jolloin myös Verohallinto jäisi ilman myyntitietoja. Vastaavasti esimerkiksi 100 euron arvoisen tuotteen kirjaaminen kassaan 1 euron tuotteena välittäisi Verohallinnolle väärää tietoa, joka heikentää merkittävästi verovalvonnan osumatarkkuutta. Ehdotetulla kassauudistuksella voitaisiinkin käytännössä puuttua vain hyvin kapeaan osaan kuluttajakaupan petosmalleista.

Harmaalle taloudelle on tyypillistä, että se muuttaa muotoaan, kun uuden valvontamallin heikkoudet havaitaan. Ei ole lainkaan aiheeton huoli, että kassan ohimyynti ja muut petosmallit, joista Verohallinnolle ei välity oikeaa myyntitietoa, yleistyisivät kassajärjestelmä uudistuksen jälkeen.

Edes myyntitapahtuman jälkeen kassasta kuluttajalle tulostuva kuitti ei ole tae siitä, että tapahtuma on kirjautunut oikein myyjän kassajärjestelmään. Harmaa toimija voi käyttää ehdotetun onlinekassan rinnalla kassaa, josta tieto ei välity Verohallinnolle, mutta josta kuitenkin tulostuu kuitti asiakkaalle. Näin ollen edes kuitinantovelvollisuutta koskevan lainsäädännön kiristäminen ei paikkaisi online-kassajärjestelmän merkittäviä puutteita.

Ehdotuksesta aiheutuvat kustannukset kuitenkin olisivat kaupan alalle merkittävät. Kustannukset olisivat arviolta 1 000 euroa kassalaitteelta. Suomalaiselle päivittäistavarakaupan toimijalle tästä ratkaisusta aiheutuisi useiden miljoonien eurojen laitekustannukset kassalaitteiden suuren määrän vuoksi. Laitekustannusten lisäksi online-kassajärjestelmästä aiheutuisi järjestelmän ylläpito- ja kehityskustannuksia. Kustannukset ovat kohtuuttomia ottaen huomioon, että Suomessa kaupan alalla ilmenevä harmaa talous on vähäistä.

Digitalisoinnin edistäminen kassajärjestelmistä erillinen kysymys

Taloushallinnon digitalisoinnin edistäminen hyödyntää parhaimmillaan sekä yrityksiä että Verohallintoa. Online-kassajärjestelmät eivät kuitenkaan automaattisesti tuo yrityksille sellaisia liiketoimintahyötyjä, että järjestelmän perustamiseen käytetyt resurssit olisivat kohtuullisia. Osalla yrityksissä toiminnanohjausjärjestelmät lisäosineen luovat jo nyt erilaisia liiketoimintaa varten luotuja raportteja ja tuottavat valmista dataa veroilmoituksille, joten näille yrityksille onlinekassajärjestelmien myötä parantuneen taloushallinnon digitalisuuden hyöty olisi lähellä nollaa.

Lisäksi taloushallinnon digitalisointia ei tule rajoittaa ainoastaan kuluttajakauppaa käyviin yrityksiin, kuten online-kassajärjestelmien myötä kävisi. Digitalisoinnin ulkopuolelle jäisivät kaikki b2b-kauppaa käyvät yritykset. Digitalisointikeskustelu tulee käsitellä online-kassajärjestelmistä erillisenä kysymyksenä, joka koskee koko Suomen yrityskenttää.

Kalliille online-kassajärjestelmälle on vaihtoehtoisia ratkaisuja

Kaupan alalla ilmenevän vähäisen harmaan talouden, online-kassajärjestelmän puutteiden ja korkeiden laitekustannusten vuoksi ehdotettuja online-kassajärjestelmiä ei tule ottaa Suomessa käyttöön. Sen sijaan nykyisiä välineitä tulee kehittää edelleen harmaan talouden torjuntaan.

Verohallinnolla on jo tällä hetkellä käytössä tehokkaita välineitä tunnistaa verojen välttely ja maksutietojen manipulaatio. Yksi näistä välineistä on oikeus hyödyntää pankki- ja luottokorttien maksudataa. Maksudatan hyödyntämisen tärkeys petostorjunnassa korostuu jatkuvasti, kun käteisen käyttö vähenee ja sähköiset maksutavat yleistyvät.

Maksutietojen tärkeys harmaan talouden torjunnassa korostuu jatkossa vielä entisestään, kun EU-komissio on ryhtynyt edistämään maksutietojen automaattista välittämistä verohallinnoille. Komissio on tällä hetkellä valmistelemassa direktiiviehdotusta, joka mahdollistaisi maksutietojen siirron automatisoinnin eli Verohallinto saisi tiedot ns. massasiirtoina, joka tehostaisi verovalvontaa ja harmaan talouden torjuntaa merkittävästi.

Lisätietoja:

Veroasiantuntija **Toni Jääskeläinen**, Kaupan liitto
050 533 0619, toni.jaaskelainen(at)kauppa.fi

